Ecotop 2009

Het beschermingsplan Adder

een tussenstand

Indeling lezing

- Het volgen van het adderbestand (monitoring)
- Mogelijke oorzaken van achteruitgang
- Onderzoek aan de adderhabitat
- Het adderbeschermingsplan (de uitvoering)

Deel 1

Monitoring

- Monitoring methodieken
- Fluctuaties in het adderbestand
- Interpretatie van de onderzoeksresultaten

Uitleggen van platen

Kopschildpatronen

Telroutes lopen

Adder

- 137 trajecten in 2008
- 1395 records van adulte dieren in 2008
- Overall trend: matige toename

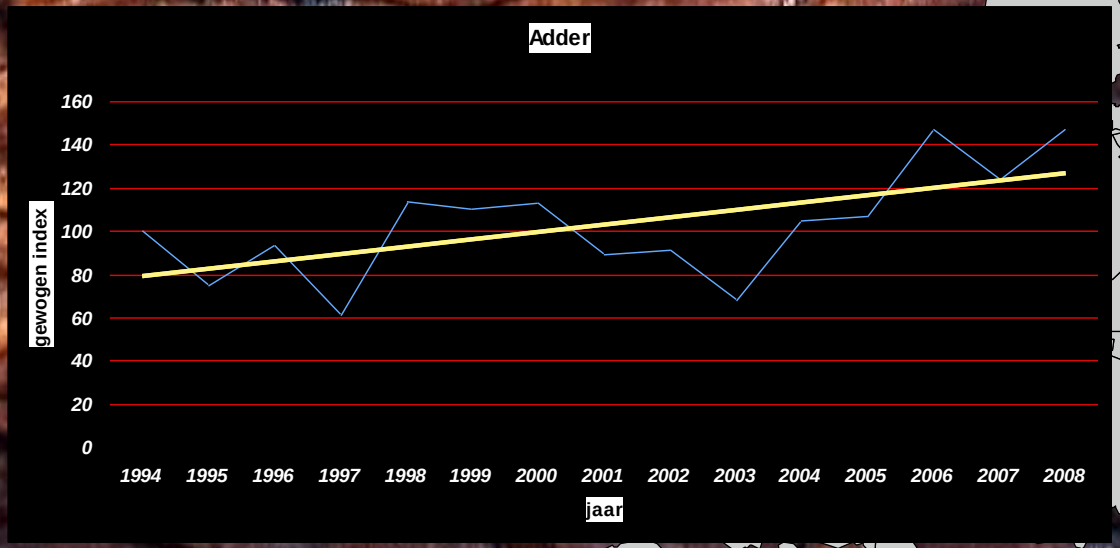

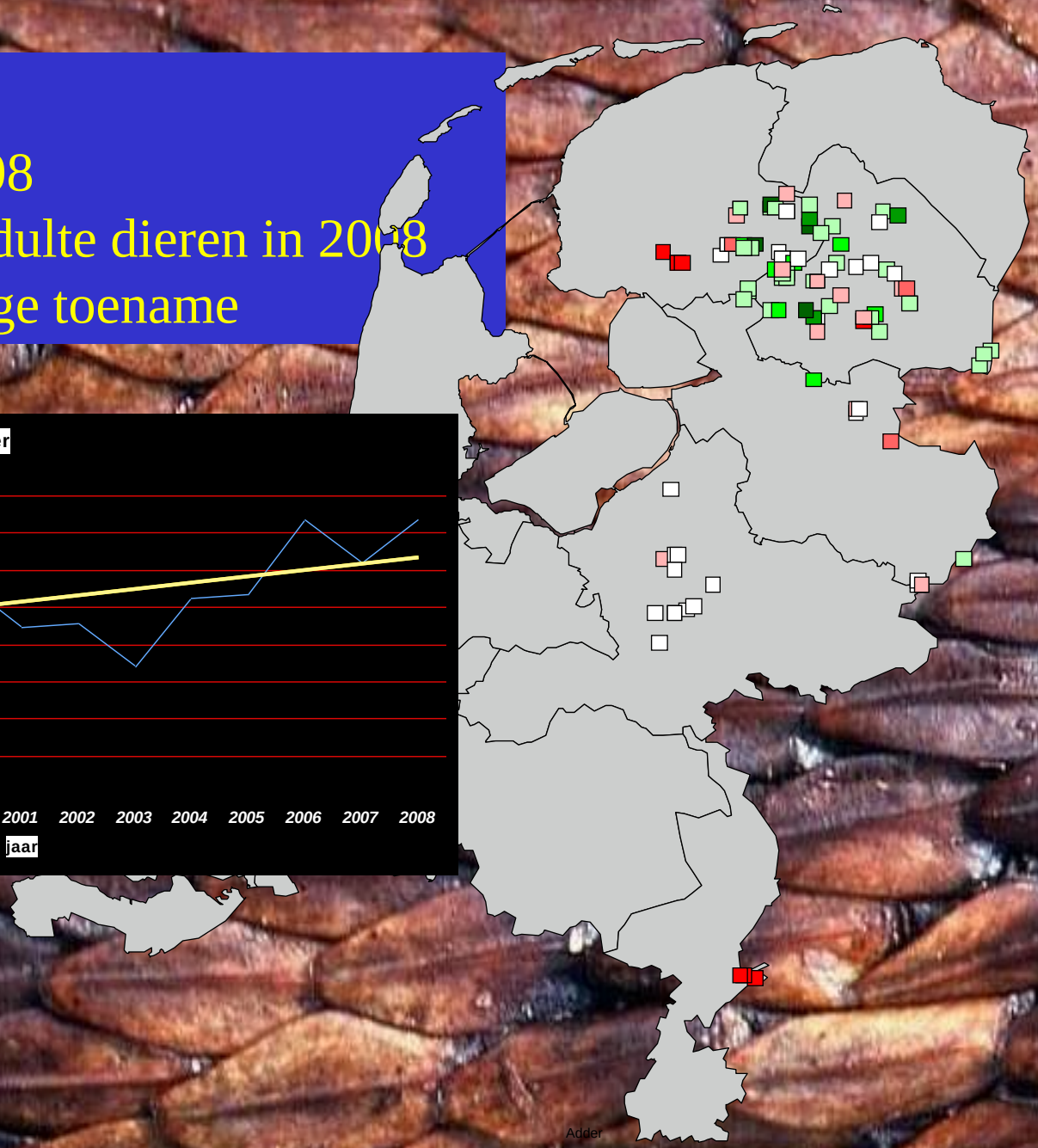

Adder

Resultaten Gagelveld over 30 jaar

Sterke relatie met beheer

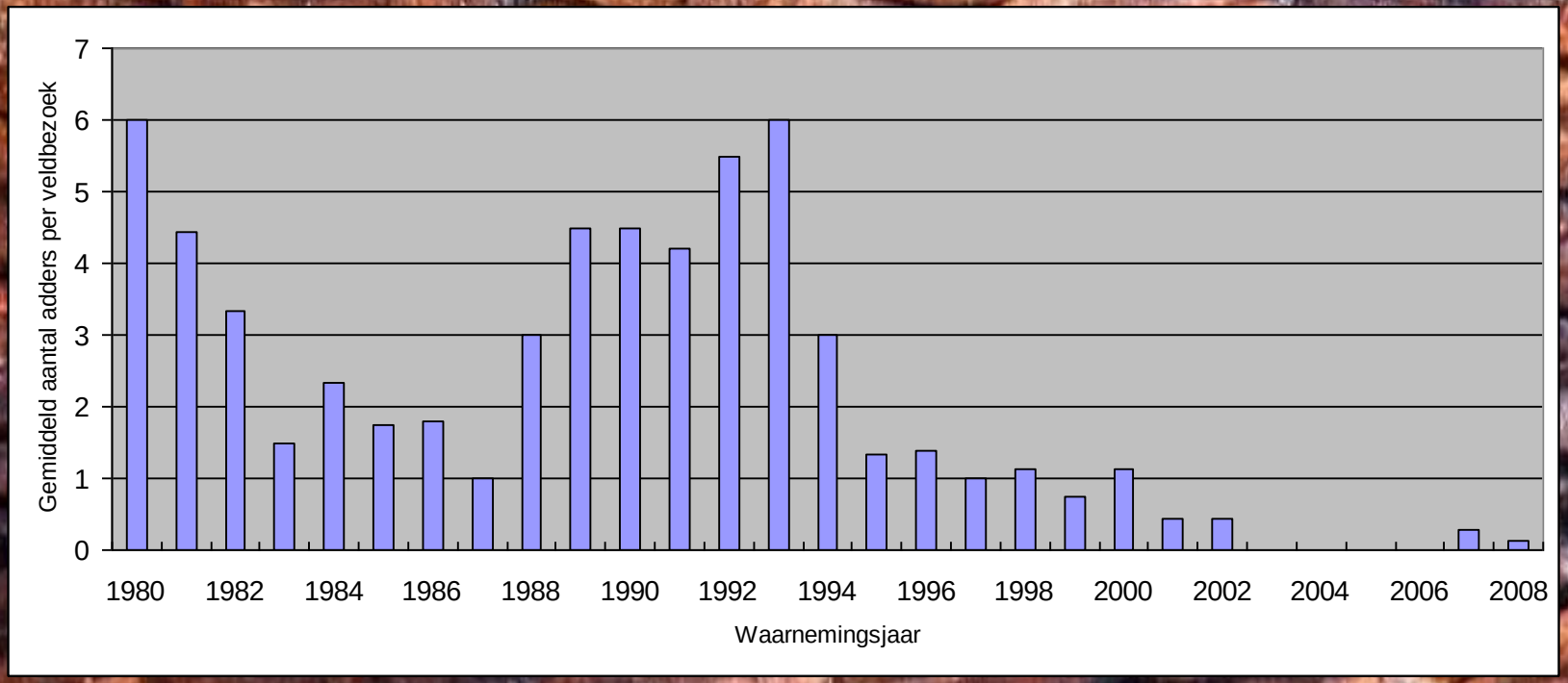

DEEL 2

Oorzaken achteruitgang

- **Recreatie (de situatie in 1978 en nu)**
- **Verdroging en de invloed op het adderleefgebied**
- **Beheer (welke beheersmaatregelen zijn toegepast?)**

Recreatie

- **Regionaal natuurgebied contra Nationaal Park**
- **Recreatiezonering in het b&i-plan (1995)**
- **Toegankelijkheid: afsluiten wegen en paden**
- **Internationale samenwerking**

Wandelrecreatie

Verblijfsrecreatie

Fietsrecreatie

Hippisch toerisme

Internationaal

Horeca

Verdroging

- BRUINKOOL- EN STEENKOOLWINNING
- WATERONTTREKKING DOOR LANDBOUW, HET DRINKWATER-STATION EN HET INDUSTRIETERREIN ROERSTREEK
- WEGZIJGING VIA GEOLOGISCHE BREUKEN
- VERDAMPING DOOR DE VEGETATIE ZELF (VERBOSSING)

Geologische breuken

Voeding van vennen (kwel)

Verlanding van moerassen

Verdroging van vegetatie

Uitdrogen van poelen

Beheer

- **Grootschalig plaggen en branden**
- **Intensieve en ongestuurde begrazing**
- **Ontwatering ten behoeve van bosbouw**
- **Bosbeheer gericht op houtproductie**
- **Beheer van “niets doen”**

Grootschalig plaggen

Verwijderen opslag

Ontwatering

Productiebos

Successie (niets doen)

Verruiging (niets doen)

DEEL 3

Habitatonderzoek

- **Overwinteringsplekken (hibernacula)**
- **Zonplekken (regulatie lichaamstemperatuur)**
- **Migratie (gebruikmaking van het terrein)**

Overwinteringsplekken

Adderhibernacula Meinweggebied

Zonplekken

Frequentie plantensoorten

• Pijpenstrootje	71	97%
• Struikhei	34	47%
• Wilde gagel	32	44%
• Gewone dophei	27	37%
• Bochtige smele	18	25%
• Sporkehout	16	22%
• Berk	14	19%
• Mos	14	19%
• Adelaarsvaren	6	8%
• Korstmos	2	3%
• Braam	2	3%
• Grove den	1	1%
• Zomereik	1	1%
• **Totaal aantal opnamen**	73	100%

Diversiteit

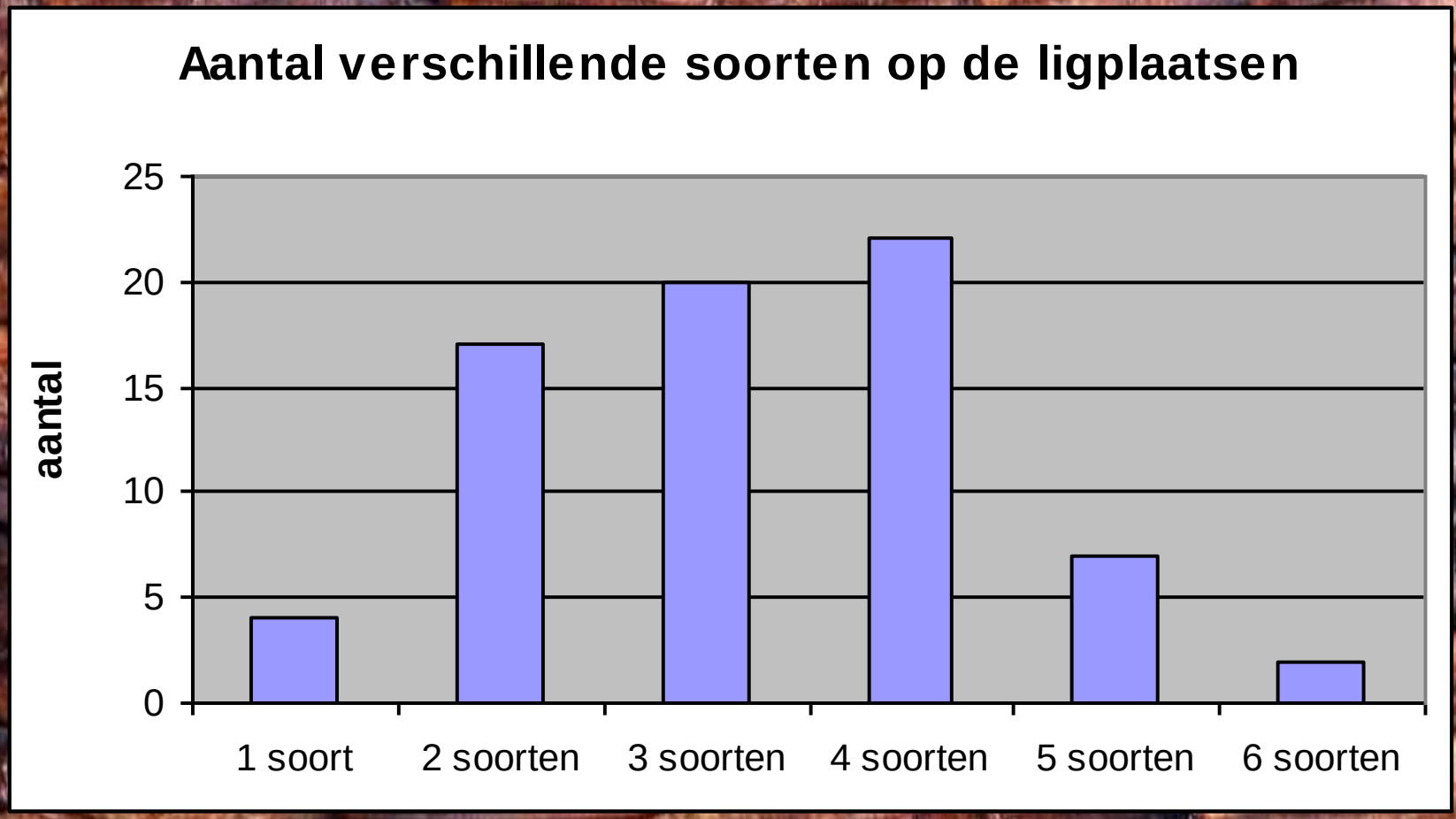

Kale bodem

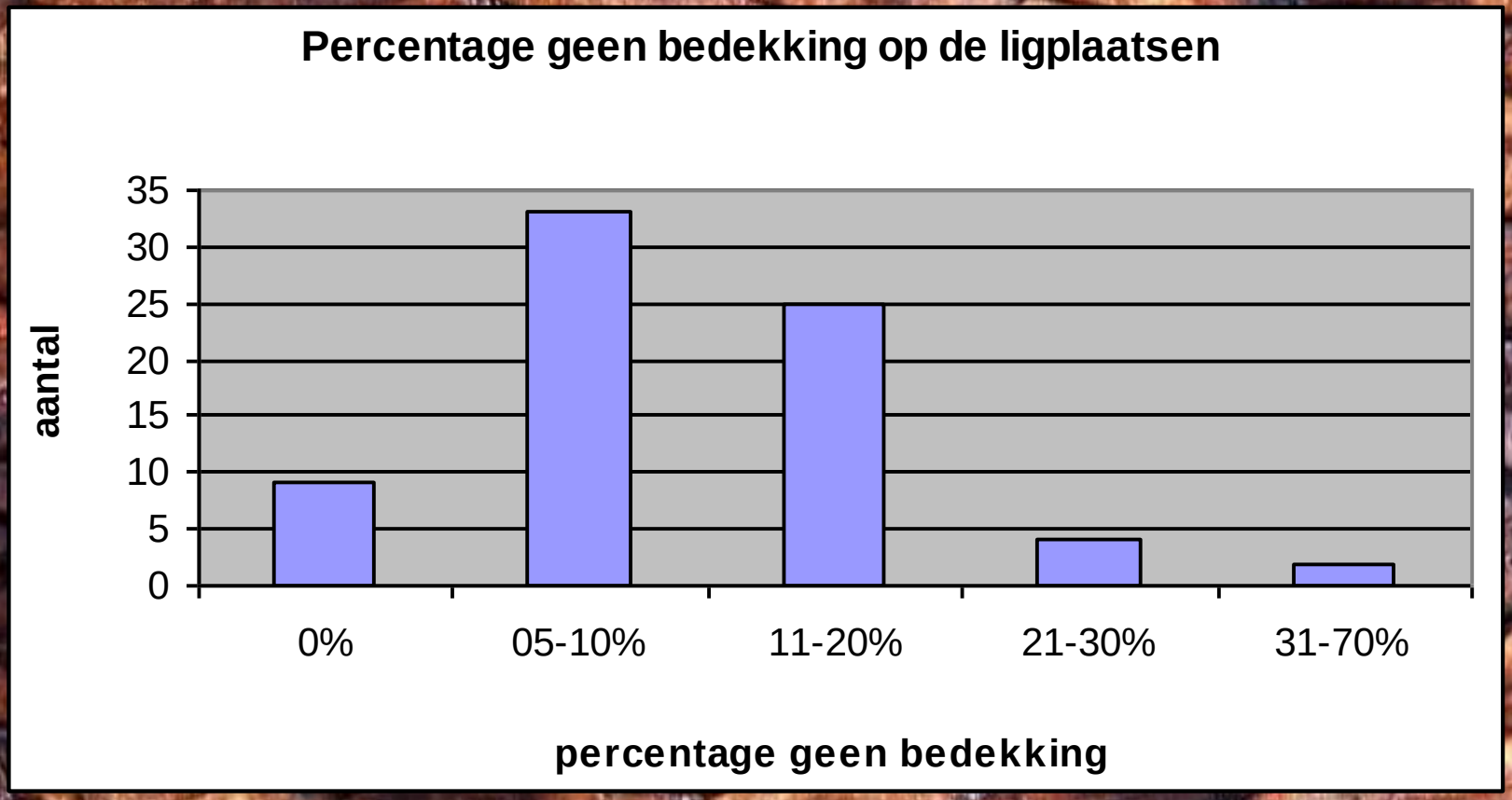
Percentage geen bedekking op de ligplaatsen
aantal
35
30
25
20
15
10
5
0
0%
05-10%
11-20%
21-30%
31-70%
percentage geen bedekking

Expositie

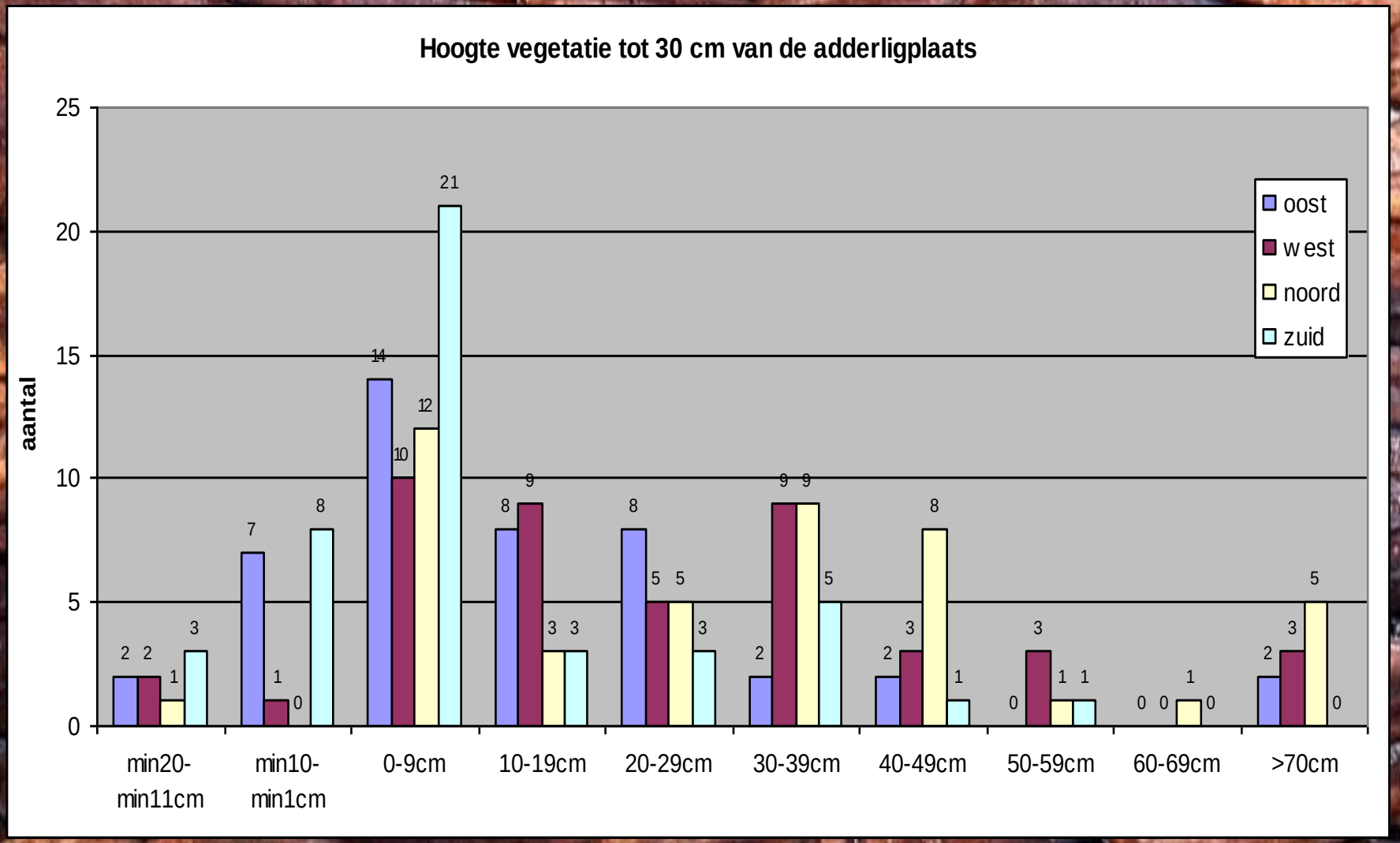
Hoogte vegetatie tot 30 cm van de adderligplaats
aantal
25
20
15
10
5
0
oost
west
noord
zuid
2 2 1 3
7 1 0 8
14 10 12 21
8 9 3 3
8 5 5 3
2 9 9 5
2 3 8 1
0 3 1 1
0 0 1 0
2 3 5 0
min20-min11cm
min10-min1cm
0-9cm
10-19cm
20-29cm
30-39cm
40-49cm
50-59cm
60-69cm
>70cm

Migratie onderzoek

- **Kopschildpatronen**
- **Telemetrie**
- **Resultaten**
  - **Migratie over honderden meters**
  - **Contact tussen deelpopulaties**
  - **Gebruik van natte biotopen**
  - **Belang van pijpenstrootje**

DEEL 4

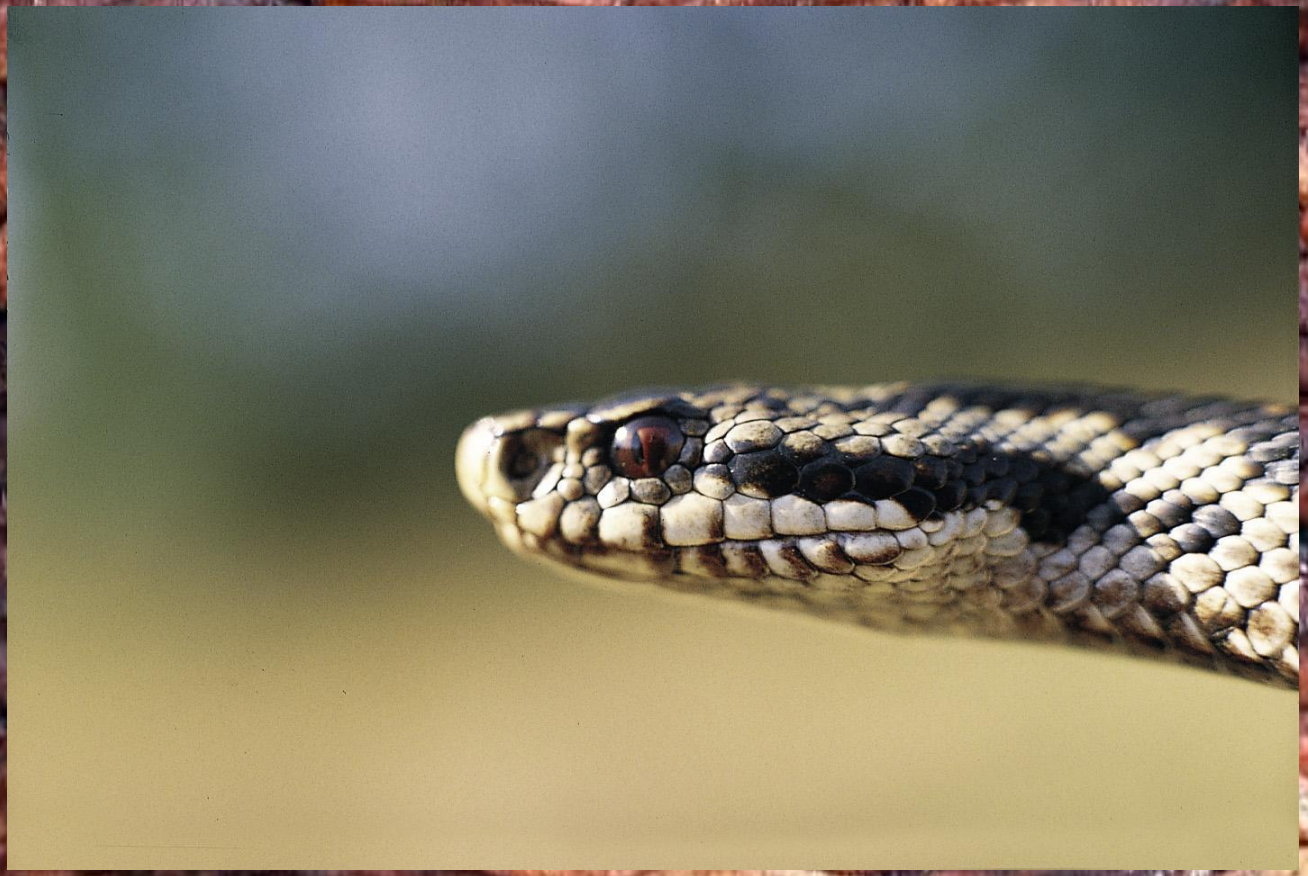

Planvorming

- **Samenwerking tussen alle partijen**
- **Adderbeschermingsplan limburg**
- **Uitvoering 2002 - 2008**

Maatregelen

- **Herstel kernleefgebieden**
- **Ontwikkelen randzones en leefgebieden**
- **Herstellen en ontwikkelen verbindingszones**
- **Samenwerking met Duitsland**

Grensoverschrijdende populaties

Maatregelen

Handhaven broekbos

Kappen van bestaand bos

Openen van bossen

Verbindingszones

Ontwikkelen randzones

Vernatting

Open beekdal

Kleinschalig plaggen

Extensieve begrazing

Gestuurde begrazing

Met dank aan:

natuur limes
BALANS DIVERGENS

NATUURHISTORISCH GENOOTSCHAP
IN LIMBURG

…en tot vanmiddag …

